

1. Obiekt

Kościół potrynitarski, ob. par. p.w. śś. Piotra i Pawła

849/1

2. Czas powstania

1767-74 r.

3. Miejscowość

KROTOSZYN

4. Adres

ul. Klasztorna 3

nr hipoteczny 63-700 Krotoszyn

lub. ewid. gruntów

5. Przynależność administracyjna

województwo **kaliskie**

pow. **KROTOSZYN** **Krotoszyn**

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Krotoschin

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo **poznańskie**

powiat **Krotoszyn**

8. Właściciel i jego adres

**Parafia Rzymskokatolicka
p.w. śś. Piotra i Pawła
ul. Klasztorna 3
63-700 Krotoszyn**

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytków

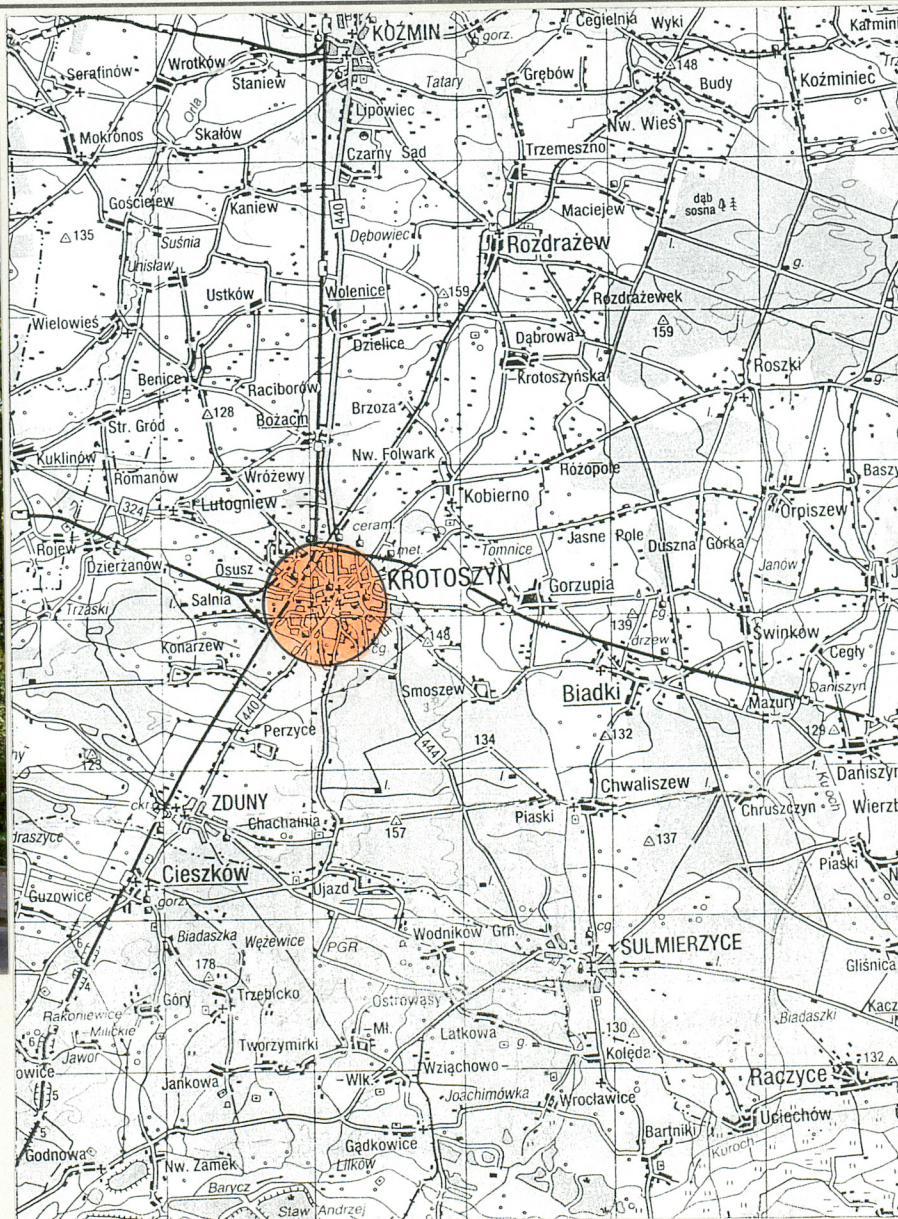
Ak.T.119/214

7.03.1933

Nr **553/A** data **07.03.33**

1.

Miasto lokowane na prawie magdeburskim w pocz. XV w. przywilejem Władysława Jagiełły wydanym dla Macieja Wierzbicy Krotoskiego. Lokacja potwierdzona w 1415 r. oraz 1453 r. W 1451 r. jako właściciel Krotoszyna występuje w źródłach Jacob Krotowski, a w 2 poł. XV w. Krotoscy. Od 1570 do 1692 r. Krotoszyn, jako ośrodek klucza dóbr pozostawał w rękach Rozdrażewskich herbu Doliwa. W latach 1638 i 1656 w mieście wybuchają dwa groźne pożary. Od Rozdrażewskich dobra krotoszyńskie nabył w 1692 r. Franciszek Zygmunt Gałęcki, kuchmistrz koronny i starosta bydgoski. Następnie aż do ok. 1725, do śmierci Rozalii Gałęckiej w rękach jego sukcesorów; później w posiadaniu Potockich herbu Pilawa, następnie sprzedane Stanisławowi Gostomskiemu, który z kolei odstąpił je Krzysztofowi Fryderykowi do Grne, ministrowi Królestwa Pruskiego. Jego majątek po konfiskacie stał się własnością rządową i wraz ze starostwem odolanowskim w 1829 r. został nadany (lub sprzedany) ks. Thurn-Taxis.

Kościół par. p.w. śś. Piotra i Pawła wzmiankowany już w 1419 r.

1. SYTUACJA.

Krotoszyn, to miasto położone w Południowej Wielkopolsce, na Wysoczyźnie Kaliskiej ok. 140 m n.p.m. Zlokalizowane na dawnym szlaku ze Śląska do Małopolski, na wyspie utworzonej przez dopływy rzeczki Orli i stawy. Obecnie węzeł drogowy na skrzyżowaniu tras Poznań - Wrocław oraz Ostrów Wlkp. - Rawicz, także znaczący węzeł kolejowy. Ośrodkiem miasta czworoboczny rynek z ośmioma wylotami ulic i ratuszem pośrodku. **Zespół potrynitański** z budynkami klasztoru i kościoła p.w. **śś. Piotra i Pawła** usytuowany jest w centrum miasta, na zach. od rynku, w granicach ośrodka lokacyjnego, pomiędzy Małym Rynkiem, a ul. Floriańską. Kościół orientowany, jego prezbiterium stanowi perspektywiczne zamknięcie uliczki Klasztornej wychodzącej z zach. pierzei Rynku. Budynek klasztorny, obecnie stanowiący siedzibę Muzeum Regionalnego PTTK ustawiony po pn. stronie kościoła, równolegle do świątyni, fasadą zwrócony ku zach., na Mały Rynek. Od pd. z kościołem sąsiaduje skwer porośnięty trawą, krzewami i drzewami liściastymi, z regularnym układem alejek. W dalszym otoczeniu zespołu zwarta zabudowa mieszkalna.

2. MATERIAŁ I KONSTRUKCJA.

Fundamenty murowane, zapewne z kamieni i cegły łączonej zaprawą wapienną, otynkowane. Ściany fundamentowe tworzą wysoki, wydzielony uskokiem cokół. Wsch. partia kościoła z niedostępnymi kryptami.

Ściany murowane z cegły pełnej łączonej zaprawą wapienną. Grubość murów obwodowych zróżnicowana: 150, 122 i 90 cm. Tynki cementowo-wapienne, zewnętrzne fakturowe i gładkie. Detal architektoniczny elewacji w postaci gzymsów, obramień otworów, pilastrów opracowany z kształtek ceglanych i zaprawy.

Sklepienia - żaglowe, tzw. kopuła czeska z dekoracją stiukową. W prezbiterium i nawie wsparte na kosзовych gurtach. Zakończenie prezbiterium przesklepione konchowo.

Wieżba dachowa - nad korpusem nawowo-prezbiterialnym drewniana, jednorodna o ustroju płatwiowo-jętkowym ze stolcem leżącym i rozpiętości wiązarów odpowiadającej szerokości nawy. Wieżba z alternacją 15 pełnych i 7 niepełnych koźłów krokwiowych. Ściany stolcowe usytuowane równolegle do płaszczyzn dachu, usztywnione ryglami podłużnymi i płatwiami połaciowymi. Poprzecznie wieżbę usztywniają jętki zaczopowane w krokwi oraz rygle mocowane w stolcu leżącym i zastrzały. Krokwie i słupy leżące podparte krótkimi słupkami.

14. Kubatura 5747 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 479 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja (po 1945 r.) <p>Brak informacji na temat wcześniej przeprowadzonych remontów obiektu. W 1986 roku wymieniono pokrycie dachu kościoła, a w dwa lata później częściowo wymieniono pokrycie wieży. W latach 1996-97 naprawiono konstrukcję więźby dachowej, przełożono pokrycie, założono nowe obróbki blacharskie i orynnowanie z miedzi. W 1998 r. wymieniono elementy konstrukcyjne hełmu wieży oraz założono nowe pokrycie zachowując rodzaj materiału. Prace prowadzone przez firmę Hieronima Witka z Krotoszyna. Ponadto odnotowano remont wnętrza kościoła. Odmalowano ściany i stropy, wymiano stolarkę okienną oraz drzwiową.</p>		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) <ul style="list-style-type: none"> • fundamenty - niedostępne • ściany - nie stwierdzono wyraźnych oznak zagrożenia konstrukcji, spękanie nadproże w oknie doświetlającym chór muzyczny • sklepienia - ogólny stan dość dobry, zarysowanie muru w łuku tęczowym • więźba dachowa - miejscowo porażona przez czynniki korozji biologicznej • pokrycie dachu - szczelne • stolarka okienna i drzwiowa - stan dobry, • podłogi i schody - nieco zużyte powierzchniowo • wyposażenie - stan dość dobry, przetarcie i unieczystnienie niektórych obrazów 	
20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Wskazane dalsze przeprowadzanie niezbędnych remontów bieżących.			

21. Akta archiwalne i źródła ikonograficzne (rodzaj, numer i miejsce przechowywania)

23. Uwagi różne

24. Opracowanie karty ewidencyjnej

tekst inż. D. Rutkowska, mgr E. Andrzejewska, 10. 98 r.
imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki inż. D. Rutkowska, mgr E. Andrzejewska, 10. 98 r.
imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr. mgr E. Andrzejewska, 10. 98 r. *E. Andrzejewska*
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów Archiwum WKZ w Kaliszu

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

22. Bibliografia

1. Przyjaciół Ludu, Leszno XV, 1848, s. 265-6 (rycina)
2. Łukaszewicz "Krótki historyczno-statystyczny opis miast i wsi w dzisiejszym powiecie krotoszyńskim od najdawniejszych czasów aż do roku 1794", 1875, T. II s. 206-210 nn.
3. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego, Warszawa 1883, T. IV, s. 714.
4. Encyklopedia Kościelna Teolog. Encykl. Wenera i Weltego, s. 223.
5. 11. Kurjer Poznański, 1915, s. 295.
6. Krotoski "Dzieje miasta Krotoszyna" cz.I, Krotoszyn 1930, s. 279-288.
7. Ks. S. Kozierowski - Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidiecezji poznańskiej, Poznań 1935 r., s. 179-180.
8. W. Dalbor „Związki Wielkopolski i Śląska w architekturze drugiej połowy wieku XVIII” {w:} Prace Komisji Historii Sztuki, T. X, Kraków 1952, s. 33-58.
9. S. Łoza „Architekci i budowniczowie w Polsce” Warszawa 1954, s. 83 (Karol Marcin Frantz).
10. "Katalog Zabytków Sztuki w Polsce" T. V, z. 11 "Powiat krotoszyński" Warszawa 1973, s. 36 nn.
11. A. Miłobędzki „Zarys dziejów architektury w Polsce” Warszawa 1988, s. 211.

25. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

26. Załączniki

wkładki 1 - 12.

1. Miejscowość **KROTOSZYN**
 2. Gmina **LOCO**
 3. Województwo **KALISKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

zespół potrynitarski
kościół p.w. św. Piotra i Pawła

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

c.d. opisu i fotografie, rzut

2.

Ponadto, centralnie biegnąca ściana stolcowa usztywniona układem krzyżujących się zastrzałów tzw. krzyży św. Andrzeja. Tworzy ona wraz ze słupami leżącej ściany stolcowej 7 ram. Nad zach. partią nawy wiązanie dachowe poprzeczne, analogiczne do omawianej części złożone z 4 stolców leżących. Na piętkach krokwi wsparte przypustnice tworzące niewielkie załamanie i przedłużenie połaci dachowych poza krawędź ściany. Kolejne wiązary więźby oznakowane ciesielskimi znakami montażowymi w postaci wycinanych dłutem nacięć podłużnych umieszczonych na słupach i rosnących na zach. od 1 do 12. Ponadto, kolejne zastrzały krzyży św. Andrzeja oznakowane także nacięciami podłużnymi rosnącymi od 1 do 12. Podstawowe wymiary elementów konstrukcyjnych w cm: belka wiązarowa 32 x 38, słup centralny 29 x 30, słup leżący 34 x 28, słupek podpierający krokiew 16 x 19, zastrzał 16 x 18, 14 x 19, krokiew 17 x 24, rygiel w płaszczyźnie podłużnej 20 x 20, jętką 20 x 20. Pozostałe belki niedostępne. Elementy więźby ciosane i kołkowane. Złącza na czop, nakładkę i wręby. **Więźba dachowa nad zakrystią** niedostępna, zapewne krokwiowa.

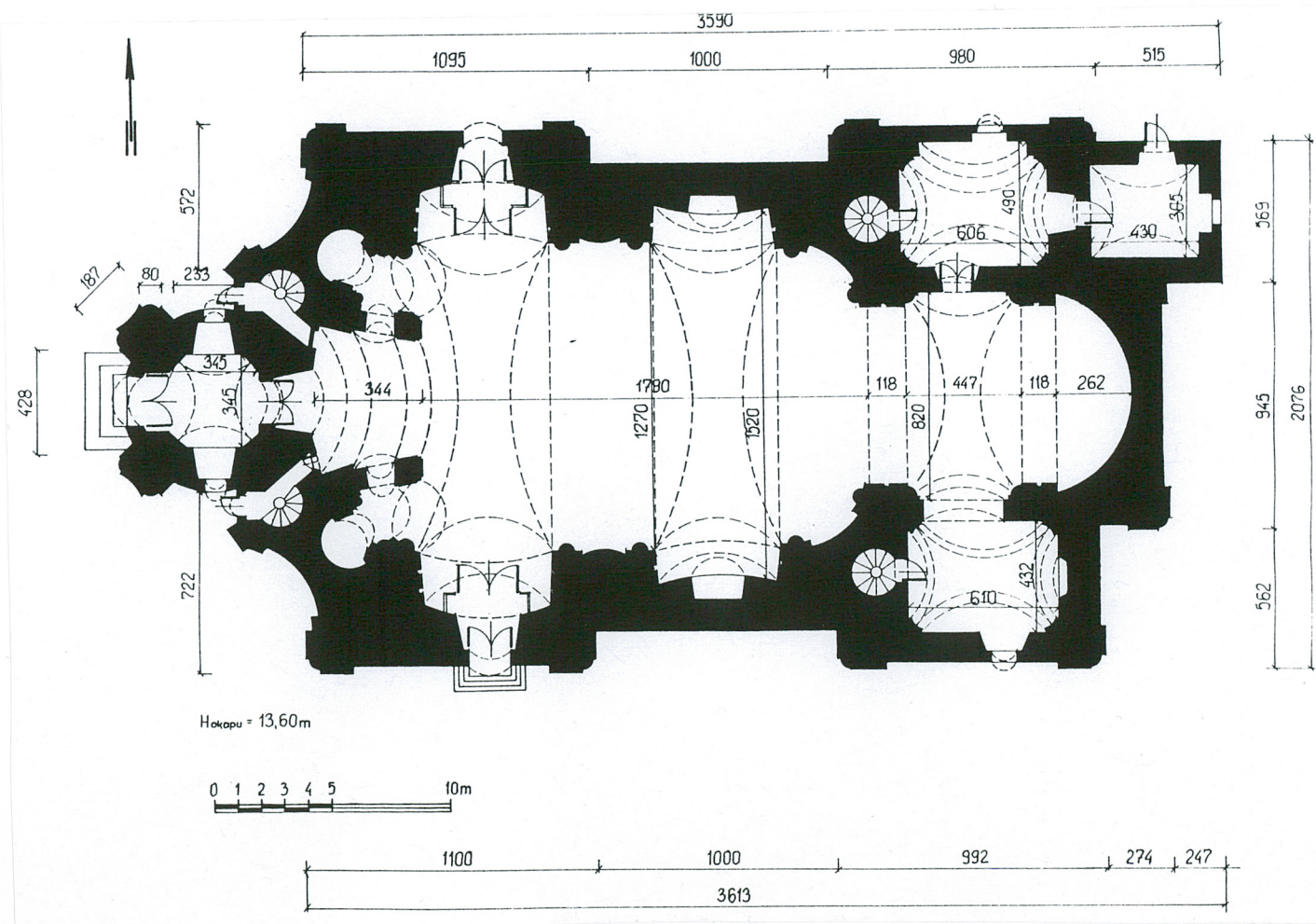
Dachy nad korpusem nawowo-prezbiterialnym wspólny, czterospadowy o znacznej stromiznie, z trójpołaciowymi zakończeniami nad partiami zryzalitowanymi. Przedsionek zakrystii wraz z lożą nakryty dachem pulpitowym o kalenicy biegnącej tuż pod okapem korpusu. Wieża zwieńczona hełmem założonym na czworoboku ze ściętymi narożami, z ażurową latarnią i spiętrzonymi przekryciami zakończonymi motywem odwróconej gruszki, z iglicą, kulą i krzyżem. Ponadto u podstawy iglicy dekoracja roślinna. Sygnaturka czworoboczna, z latarnią i hełmem nawiązującym do przekrycia wieży.

Pokrycie dachów - dachówka ceramiczna karpiówka na łątach, ułożona w koronkę; kalenice i naroża uszczelnione gąsiorami. Hełm wieży i sygnaturka kryte blachą miedzianą na deskowaniu.

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska; 1998 r.*
(Imię, nazwisko, data)

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość **KROTOSZYN**
 2. Gmina **LOCO**
 3. Województwo **KALISKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

zespół potrynitarski
kościół p.w. śś. Piotra i Pawła

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

c.d. opisu i fotografie

3.

4.

Posadzki - w przedsionku zakrystii płyty lastrico. W kruchcie posadzka z płytek betonowych.

Podłogi - w prezbiterium parkiet wyniesiony o jeden stopień w stosunku do nawy. W nawie podłoga deskowa, w centralnej części wyznaczającej ciąg komunikacyjny, o układzie w jodełkę. W zakrystii, kaplicy i łoży parkiet. Na chórze podłoga z płyt pilśniowych.

Schody wewnętrzne na chór muzyczny kręte, z drewnianymi stopnicami. **Wewnętrzne na łoże** kręte, analogiczne ze stopnicami z płyt wiórowych. **W górnych kondygnacjach wieży** schody drewniane, drabiniaste.

Otwory okienne o wykroju smukłego prostokąta stojącego zamkniętego łukiem koszowym nadwieszonym. Ponadto otwory prostokątne i zbliżone do kwadratu oraz owalne. Wszystkie jednostronnie rozglifione, ujęte szerokimi opaskami z uszami w górnych narożach, spięte kluczami w formie kłinców i z podokiennikami w formie ozdobnych płycin. Otwory przyziemia zabezpieczone od zewnątrz kratami. **Okna** drewniane, stałe, pojedyncze. **W prezbiterium i nawie** dwudzielne, czteropoziomowe, dzielone szczeblinami na niewielkie prostokątne kwatery. W zwieńczeniu części okien podział promienisty. Część okien z dolnymi sześciokwaterowymi lufcikami. **Okna w przyziemiu wieży i lokalnościach** drewniane, dwudzielne i dwupoziomowe, drobnokwaterowe, w dolnej partii krosnowe. **Okno przedsionka zakrystii** analogiczne. **Okna owalne doświetlające klatki schodowe wieży** dzielone promieniście i dodatkowo szczebliną owalną. **Okno doświetlające prezbiterium** stałe, dwudzielne, drobnokwaterowe.

Stolarka okienna pokryta lakierem bezbarwnym.

Otwory drzwiowe o wykroju prostokąta stojącego zamkniętego łukiem koszowym nadwieszonym lub prosto. Ujęte szerokimi obramieniami z rodzajem nasadników u podstawy łuku, spięte kluczami w formie kłinców. **Drzwi do kruchty pod wieżą** drewniane, dwuskrzydłowe, konstrukcji ramowo-płycinowej. Skrzydła trójpłycinowe, o krawędziach płycin

Wkładkę założył: **E. Andrzejewska, D. Rutkowska; 1998 r.**

(Imię, nazwisko, data)

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

5.

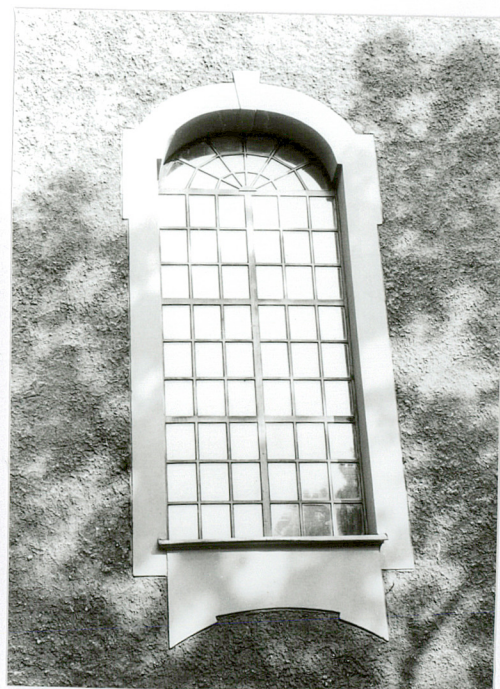
6.

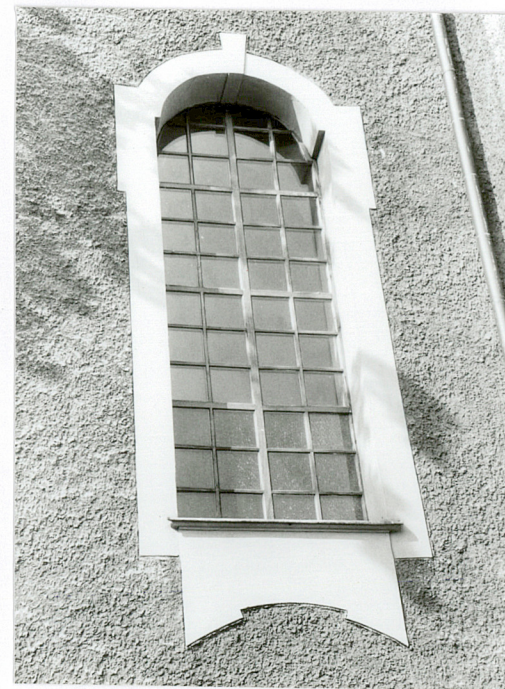
7.

8.

9.

10.

1. Miejscowość.	KROTOSZYN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	LOCO	zespół potrynitarski	
3. Województwo	KALISKIE	kościół p.w. śś. Piotra i Pawła	c.d. opisu i fotografie

11.

obwiedzionych profilowanymi listwami, z dekoracją rombowa w centralnych płycinach. Listwa przymykowa profilowana, z ozdobnym zwieńczeniem w formie rautu. Ozdobny kutły szyldzik i klamka. **Drzwi zewnętrzne boczne do nawy** drewniane, podwójne, dwuskrzydłowe; skrzydła zewnętrzne ramowo-płycinowe opierane od zewnątrz profilowanymi klepkami w układzie rombowym. Skrzydła ćwiekowane, na zawiasach kątowych, z kutłymi szyldzikami i ozdobnymi klamkami oraz uchwyty. Skrzydła od strony wnętrza umieszczone w profilowanych portalach z uszakami i odcinkiem belkowania dekorowanego parą kroksztynek, między którymi kartuszowa płycina. Nad belkowaniem odcinkowe zwieńczenie z motywem palmetowym. **Drzwi zewnętrzne do klatek schodowych przy wieży** drewniane jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe z prześwitami w połowie wysokości. Dolna płycina dekorowana motywem rautu, prześwity wypełnione szkłem ornamentowanym. **Drzwi zewnętrzne do przedsionka zakrystii** drewniane, jednoskrzydłowe ramowo-płycinowe. Skrzydło sześciopłycinowe z dekoracją rombowa w polach płycin. **Drzwi wewnętrzne z prezbiterium do zakrystii** pierwotne, umieszczone w szerokim profilowanym obramieniu z uszami w górnych narożach. Drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe. Płyciny o profilowanych krawędziach luster. Okucia ozdobne w postaci szyldzików i klamek, rocaillowe uchwyty, zamek skrzynkowy, zawiasy hakowe, esowe. Skrzydła pokryte mazerunkiem. **Drzwi wewnętrzne z przedsionka do zakrystii** analogiczne, jednoskrzydłowe. **Drzwi wewnętrzne z kruchty do nawy** wtórne, drewniane, dwuskrzydłowe, ramowo-płycinowe, przeszkłone w 2/3 wysokości, z promieniście dzielonym nadświetlem. **Drzwi wewnętrzne do kaplicy** wtórne, drewniane, dwuskrzydłowe, przesuwne, przeszkłone w 2/3 wysokości, z dzielonym krzyżowo, szklonym nadświetlem.

3. RZUT.

Kościół założony na planie prostokąta ze zryzalitowanymi i opilastrowanymi narożami.

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska; 1998 r.*

(Imię, nazwisko, data)
Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

1. Miejscowość.	KROTOSZYN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	LOCO	zespół potrynitarski	
3. Województwo	KALISKIE	kościół p.w. śś. Piotra i Pawła	c.d. opisu i fotografie

20.

W prostokąt wpisana dwuprzęsłowa nawa o ściętych i zaokrąglonych narożach oraz krótkie, absydalnie zamknięte prezbiterium ujęte dwiema symetrycznymi lokalnościami, które mieszczą zakrystię i kaplicę, z lożami na piętrze. Przy zakrystii od wsch. piętrowa prostokątna przybudówka. Od zach. czworoboczna, opilastrowana wieża połączona z korpusem wklęsłymi odcinkami fasady. Pomiędzy korpusem, a wieżą, w grubości ścian dwie symetryczne klatki schodowe.

4. BRYŁA.

Zwarta, z dominującym prostopadłościennym korpusem nawowo-prezbiterialnym nieznacznie zryzalitowanym i zaokrąglonym w partiach naroży. Wsch. ryzalit kryjący dwie symetryczne piętrowe lokalności mieszczące zakrystię z lożą od pn. i kaplicę z lożą od pd., zaś ryzalit zach. mieszczący szersze przęsło nawy. Prezbiterium wysunięte wąskim ryzalitem centralnym od wsch. Bryła korpusu nawowo-prezbiterialnego nakryta wspólnym dachem czterospadowym z trójpołaciowymi zadaszeniami nad partiami zryzalitowanymi. Pośrodku kalenicy niewielka czworoboczna sygnaturka z latarnią i profilowanym hełmem zakończonym kulą i krzyżem. Przy lokalności pn. od wsch. piętrowa przybudówka z dachem pulpitowym. Od zach. smukła prostopadłościenna, trójkondygnacyjna wieża o narożach opiętych pilastrami, połączona z korpusem wklęsłymi odcinkami fasady i zwieńczona bogato profilowanym czworobocznym hełmem o ściętych narożach, ażurowej latarni, zakończonym iglicą z kulą i krzyżem.

5. ELEWACJE.

Z tynkiem fakturowym i detalem architektonicznym zacieranym na gładko. Cokół wysoki, wydzielony uskokiem. Naroża **wszystkich elewacji** zaokrąglone i ujęte obustronnie pilastrami tokańskimi wspartymi na wysokich piedestałach utworzonych przez wyładowany

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska; 1998 r.*

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

21.

22.

23.

24.

25.

27.

26.

1. Miejscowość.....	KROTOSZYN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	LOCO	zespół potrynitarski	
3. Województwo.....	KALISKIE	kościół p.w. śś. Piotra i Pawła	c.d. opisu i fotografie, plan sytuacyjny

28.

cokół. Ściany rytmizowane smukłymi, koszowo zwieńczonymi otworami okiennymi ujętymi szerokimi obramieniami spiętymi kluczem, flankowanymi uszami i zakończonymi dołem płycinami podokiennymi o dekoracyjnym wykończeniu. Ponadto artykulacja za pomocą analogicznie opracowanych blend okiennych. Elewacje zwieńczone masywnym, biegnącym na jednym poziomie belkowaniem wyładowanym nad pilastrami. **Fasada** jednowieżowa ze zryzalitowaną, centralnie usytuowaną, trójkondygnacyjną i jednoosiową wieżą. Jej naroża o wklęsłym profilu, opięte zwielokrotnionymi pilastrami toskańskimi umieszczonymi na wysokich cokółkach. Ściany wieży wybrzuszone; frontowa z osiowo zakomponowanym portalem flankowanym parą pilastrów, na których wsparta koszowa archiwolta. Nad nią profilowany trójkątny naczółek. Wieża łącząca się ze znacznie szerszym korpusem za pośrednictwem wklęsłych odcinków ścian artykułowanych analogicznie do wieży za pomocą zwielokrotnionych pilastrów. Na kapitelach pilastrów wsparte masywne, silnie profilowane i gierowane belkowanie obiegające na jednym poziomie wszystkie elewacje i wydzielające trzecią kondygnację wieży. Wklęsłe odcinki fasady łączące wieżę z korpusem koronowane powyżej belkowania za pomocą murków attykowych powtarzających artykulację wertykalną ścian i koronowanych profilowanym gzymsem kontynuowanym w partii wieży. W drugiej, analogicznie opracowanej kondygnacji wieży belkowanie półkoliście wygięte, tworzące pola na tarcze zegarowe. Pilastry opinające naroża wieży kontynuowane w partii hełmu czterema gurtami, które przechodzą w lizeny latarni. Tynki w naturalnym odcieniu zaprawy z detalem w odcieniu bieli przełamanej różem i brązowym cokołem.

6.WNĘTRZE.

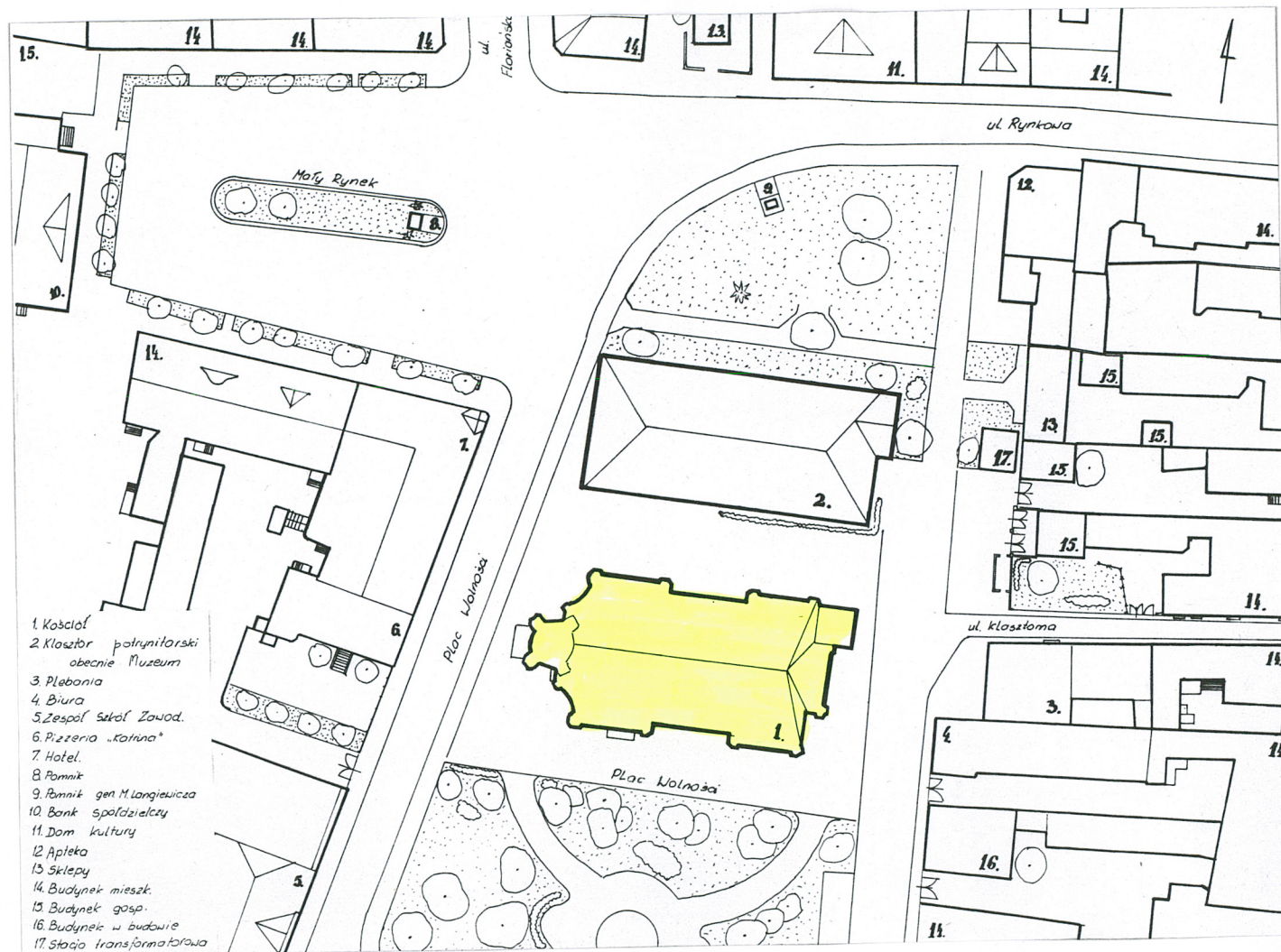
Jednonawowe, z węższym prezbiterium zamkniętym absydą. Prezbiterium sklepienie żaglasto z konchowym zakończeniem w partii absydy. Łuk tęczy koszowy, opilastrowany. Na

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska, 1998 r.*

(Imię, nazwisko, data)

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

1. Miejscowość.....	KROTOSZYN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina.....	LOCO	zespół potrynitarski	
3. Województwo.....	KALISKIE	kościół p.w. śś. Piotra i Pawła	c.d. opisu i fotografie

29.

kapitelach pilastrów wsparte belkowanie obiegające filary tęczy. Z boków do prezbiterium otwarte szerokimi arkadami łoże i kaplica przesklepione żaglasto. Arkady o łuku koszowym, nadwieszonym spięte kluczem, parapety łoż dekorowane herbami Mniszchów i Pilawa Potockich w stiukowych, rocaillowych obramieniach. Nad portalem z prezbiterium do zakrystii tablica z inskrypcją fundacyjną. W tęczy od pn. podwieszona ambona w kształcie łodzi. Nawa dwuprzęsłowa o formie wydłużonego, nieregularnego ośmioboku utworzonego przez skośne ściany filarów tęczowych i skośne odcinki od zach. Przęsła nawy wydzielone wydatnymi filarami przyściennymi, między którymi głębokie wnęki arkadowe. We wsch. przeszle wnęki o ścianach wypukłych, w przeszle zach. wklęsłych, wszystkie mieszczące okna. Czoła ścian filarowych przy tęczy wklęsłe, między przęsłami wypukłe, flankowane kolumnami tworzą architektoniczne obramienia dla ołtarzy bocznych. Ościeża wnęk arkadowych opilastrowane, wspierające odcinki belkowania obiegające filary. Obydwa przęsła nawy nakryte sklepieniem żaglastym, wsparte na koszowych gurtach. Partie skrajne nawy - od. wsch. i zach. ze sklepieniami hemisferycznymi. Na wysklepkach i gurtach w podłęczach arkad dekoracja stiukowa o podziałach ramowych. W zach. części nawy chór muzyczny o falistym zarysie balustrady, wsparty na trzech arkadach filarowych, z których centralna koszowa, zaś boczne półkoliste. Na głowicach kolumn i pilastrów oraz filarach chóru dekoracje stiukowe o motywach rokokowych i roślinnych.

7. WYPOSAŻENIE

Jedorodne, późnobarokowe z lat ok. 1772-75. **Ołtarz główny** architektoniczny, drewniany z murowanymi bramkami, z rzeźbami śś. Piotra i Pawła, Boga Ojca, aniołów oraz XIX-w. obrazem Ecce Homo. **Cztery ołtarze boczne** analogiczne parami; przy tęczy **jeden** z nowszym obrazem Matki Boskiej i bł. Szymona z Rzymu, zakonnika trynitarskiego oraz **drugi**

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska; 1998 r.*

(imię, nazwisko, data)
Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

30.

31.

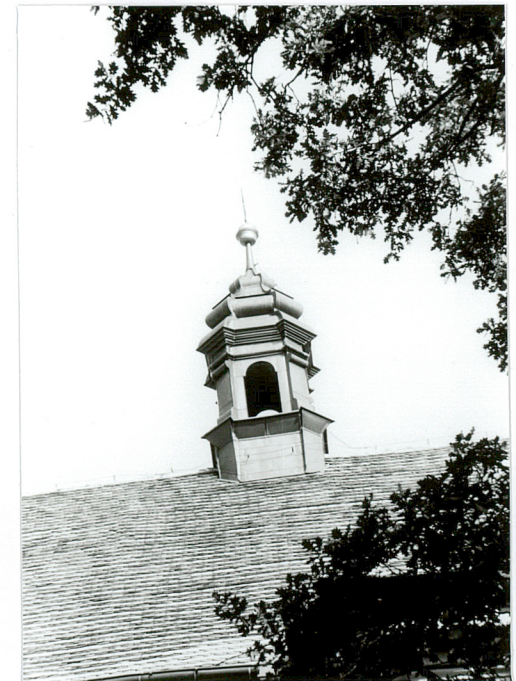
32.

33.

34.

35.

1. Miejscowość. **KROTOSZYN**
 2. Gmina **LOCO**
 3. Województwo **KALISKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

zespół potrynitarski
kościół p.w. św. Piotra i Pawła

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

c.d. opisu i fotografii

36.

37.

z krucyfiksem z XVII w. i obrazem św. Trójcy adorowanej przez zakonników. **W nawie jeden** z obrazem św. Rozalii i św. Trynitarza i **drugi** z obrazem św. Tekli i świętego unoszonego przez anioły. **Ołtarzyk w kaplicy** flankowany rzeźbami na konsolach przedstawiającymi Matkę Boską i św. Jana Ewangelistę. **Ambona** w kształcie łodzi. **Cztery kropielnice** marmurowe puklowane fundowane przez Ludwikę Potocką. **Prospekt organowy** rokokowy. **Dwa konfesjonały** rokokowe. **Dwie ławki kolatorskie** z herbami Mniszchów i Potockich. **Ławki** późnobarokowe. **Meble** w zakrystii: dwie **sekretery**, **komoda**. **Feretrone** rokokowe z 4 ćw. XVIII w. z obrazami św. Trójcy i Ecce Homo. **Obraz Chrystusa przy słupie** barokowy z 1 poł. XVII w. **Dwa krucyfiksy** barokowe. **Krucyfiks** o cechach ludowych. **Monstrancja** późnorenesansowa z 1 ćw. XVII w., wieżyczkowa z figurami św. Stanisława i Wojciecha, Jadwigi i Barbary. **Kielich** barokowy z 2 ćw. XVII w. z herbem Łódzia. **Puszka na hostię** cynowa z 1 poł. XIX w. **Cztery relikwiarze** barokowe z kon. XVIII w. drewniane w formie sarkofagów. **Krzyż ołtarzowy** klasycystyczny z 1 poł. XIX w. cynowy. **Ornat zielony i dwie dalmatyki czerwone** XVIII w.

8 .INSTALACJE.

Elektryczna, odgromowa, nagłośnieniowa, deszczowa.

SPIS FOTOGRAFII:

1. Widok ogólny na zespół potrynitarski od pd.-zach. (fot. barwna).
2. Ściana fundamentowa w partii pn.-wsch.
3. Sklepienie prezbiterium.
4. Sklepienie pod chórem muzycznym.
5. Sklepienie zakrystii.
6. Wieżba dachowa nad nawą - widok ogólny w kierunku wsch.
7. Wieżba dachowa nad nawą - widok na stronę pd.

Andrzejewska; D. Rutkowska; 1998 r.

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1995 r.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

1. Miejscowość. **KROTOSZYN**
 2. Gmina **LOCO**
 3. Województwo **KALISKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

zespół potrynitarski
kościół p.w. śś. Piotra i Pawła

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

spis fotografii i fotografie

- 8. Schody przed wejściem głównym.
- 9. Okno nawy.
- 10. Okno nawy.
- 11. Okno prezbiterium.
- 12. Okno w fasadzie.
- 13. Okno zakrystii.
- 14. Okno przybudówki przy zakrystii.
- 15. Okno doświetlające piętro przybudówki.
- 16. Drzwi zewnętrzne do kruchty zach.
- 17. Drzwi zewnętrzne boczne do nawy.
- 18. Drzwi zewnętrzne boczne do nawy - obramienie i skrzydło od strony wnętrza.
- 19. Drzwi zewnętrzne udostępniające klatkę schodową wieży.
- 20. Drzwi wewnętrzne z prezbiterium do zakrystii.
- 21. Drzwi wewnętrzne z prezbiterium do zakrystii - ozdobny uchwyt.
- 22. Drzwi wewnętrzne z prezbiterium do zakrystii - skrzydła od strony zakrystii.
- 23. Drzwi wewnętrzne z zakrystii do przybudówki.
- 24. Ozdobna klamka i szyldzik drzwi wewnętrznych z zakrystii do przybudówki.
- 25. Drzwi wewnętrzne z zakrystii do przybudówki - skrzydło od strony przybudówki.
- 26. Drzwi wewnętrzne z zakrystii do przybudówki - kuty zamek.
- 27. Widok na kościół od pd.-zach.
- 28. Przyziemie fasady zach.
- 29. Portal w fasadzie.
- 30. Górna kondygnacja wieży.
- 31. Hełm wieży (podczas prac remontowych).

44.

46.

45.

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska, 1998 r.*
(imię, nazwisko, data)

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

Wzór ODZ 1993 r.

47.

48.

49.

1. Miejscowość. **KROTOSZYN**
 2. Gmina **LOCO**
 3. Województwo **KALISKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

zespół potrynitarski
kościół p.w. św. Piotra i Pawła

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

spis fotografii i fotografie

32. Widok na kościół od wsch.
 33. Widok na kościół od pn.-wsch.
 34. Gzyms koronujący elewacji.
 35. Sygnaturka.
 36. Wnętrze kościoła - widok na prezbiterium.
 37. Wnętrze prezbiterium - widok na ścianę pn.
 38. Wnętrze prezbiterium - otwór loży.
 39. Wnętrze prezbiterium - herb Mniszchów.
 40. Wnętrze prezbiterium - tablica erekcyjna.
 41. Wnętrze nawy - piedestały i bazy pilastrów.
 42. Wnętrze nawy - kapitele pilastrów.
 43. Wnętrze nawy - dekoracja górnych partii trzonów pilastrów.
 44. Wnętrze kościoła - widok na chór muzyczny.
 45. Wnętrze kościoła - filar wspierający chór muzyczny.
 46. Wnętrze kaplicy.
 47. Widok ogólny kościoła od pd.-zach. - fotografia barwna.
 48. Elewacja pd. kościoła - fotografia barwna.
 49. Widok na kościół od pd.-wsch. - fotografia barwna.
 50. Elewacja wsch. - fotografia barwna.
 51. Widok kościoła od pn.-wsch. - fotografia barwna.
 52. Piedestał i baza pilastra artykułującego elewację - fotografia barwna.
 53. Okno nawy - fotografia barwna.
 54. Okno nawy - fotografia barwna.

51.

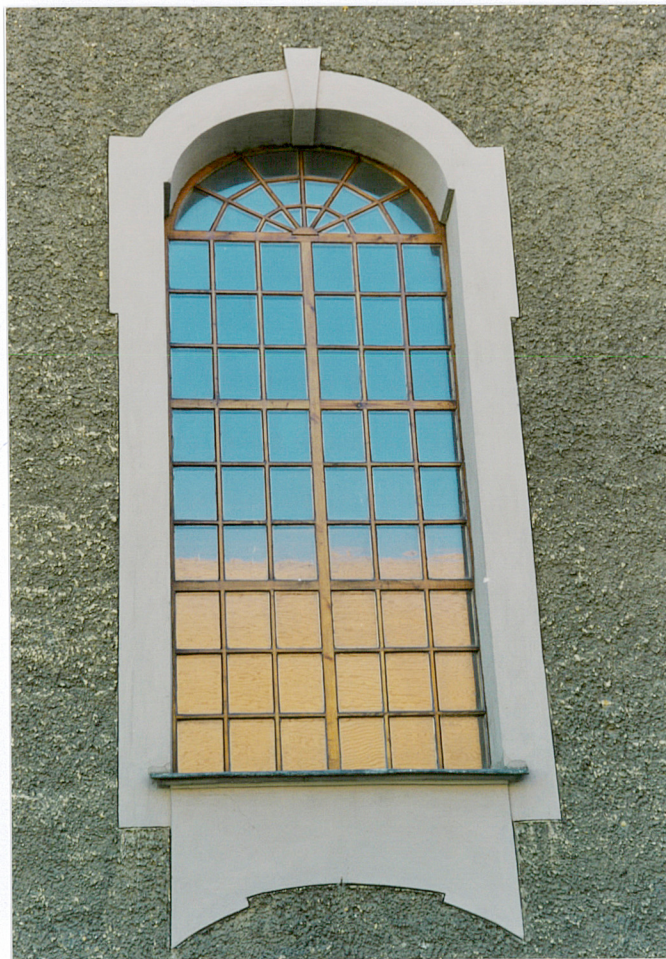
52.

Wkładkę założył: **E. Andrzejewska, D. Rutkowska; 1998 r.**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **Archiwum WKZ w Kaliszu**

50.

53.

54.

1. Miejscowość. **KROTOSZYN**
 2. Gmina **LOCO**
 3. Województwo **KALISKIE**

4. Obiekt (nazwa jak w karcie)

zespół potrynitarski
kościół p.w. śś. Piotra i Pawła

5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)

spis fotografii i fotografie

55. Drzwi wewnętrzne z prezbiterium do zakrystii - fotografia barwna.

56. Drzwi wewnętrzne z zakrystii do przybudówki - fotografia barwna.

57. Wnętrze kościoła, widok na prezbiterium - fotografia barwna.

58. Wnętrze kościoła, sklepienia - fotografia barwna.

59. Wnętrze prezbiterium - fotografia barwna.

60. Artykulacja pd. ściany prezbiterium - fotografia barwna.

61. Wnętrze prezbiterium, herb Pilawa - fotografia barwna.

62. Wnętrze nawy, artykulacja ściany pn. - fotografia barwna.

63. Detal artykulacji nawy - fotografia barwna.

64. Kapitele pilastrów i belkowanie we wnętrzu nawy - fotografia barwna.

65. Wnętrze kościoła, widok na chór muzyczny - fotografia barwna.

Wkładkę założył:

Miejsce przechowywania negatywów:

55.

57.

Wzór ODZ 1995 r.

56.

59.

60.

1. Miejscowość.	KROTOSZYN LOCO	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	KALISKIE	zespół potrynitarzski kościół p.w. śś. Piotra i Pawła	c.d. historii i fotografie
3. Województwo			

Wg tradycji ufundował go miejscowy dziedzic, Marcin Wierzbęta. W latach 1570-1600 kościół w rękach Braci Czeskich, w 1601 poświęcony na nowo, jako filialny. W pocz. XVII w. drewniana świątynia groziła upadkiem ze względu na zły stan. W 1692 r. Franciszek Zygmunt Gałęcki powiększył go i wyremontował, chcąc w nim osadzić Księżę Reformatów. Sprzeciwił się temu proboszcz Dajewski i kościół pozostał filialnym do 1731 r. W 1713 r. ks. Antoni Baczewski ponownie odnotował bardzo zły stan kościoła. Źródła wzmiankują bogate wyposażenie pierwotnego kościoła z ośmioma ołtarzami: Różańcowym z obrazem NMP w sukience, św. Stanisława Kostki z obrazem w sukience, Miłosierdzia Bożego, Narodzenia Pańskiego, św. Anny z „figurą złocistą”, NMP z obrazem w sukience, Aniołów Stróżów, śś. Kryspina i Kryspiniana oraz dwie srebrne monstrancje i 42 ornaty.

W 1731 r. wojewoda kijowski Józef Potocki darował kościół Trynitarzom, czyli zakonowi „Bosych Trynitarzy od wykupywania jeńców”. Aktu darowizny dokonał za zgodą arcybiskupa Teodora Potockiego i proboszcza Lubrańskiego. Ponadto właściciel miasta zapisał osadzonym sześciu zakonnikom jako uposażenie folwark Zmysłowo, a w 1741 r. Chwaliszewo.

Kopia dokumentu fundacyjnego „Oblata Foundationis Illustrissimi Palatini Kyoviae Religiosorum Patrum Ordinis Sanctissimea Trinitatis Redemptoris Captivorum in Castro Vielunensi Anno 1731” została odnotowana przez Łukaszewicza w Archiwum Głównym w W-wie. Był to jedyny w tej części Rzeczypospolitej klasztor tej reguły. Zgodnie z nią głównym powołaniem zakonników było wykupywanie chrześcijańskich niewolników z rąk Mahometan. Pomysł stworzenia takiego klasztoru przypisuje się raczej osobistym upodobaniom dziedzica, a nie faktycznym potrzebom. Wynikał zapewne z pd.-wsch. orientacji wojewody kijowskiego urobionej w czasach wojen z Turkami i Tatarami, kiedy to sam wojewoda doświadczył krótkiej niewoli u Turków. Już w chwili fundacji klasztor ten był w Krotoszynie anachronizmem, jednakże stał się on w Krotoszynie ogniskiem życia religijnego, umysłowego i dobroczynności. Dowodem na to choćby wspomniana przez Łukaszewicza bogata, niestety po kasacie rozproszona biblioteka zakonna.

Tuż po sprowadzeniu Ojcowie Trynitarze w liczbie sześciu zamieszkali chwilowo w budynkach proboszczowskich starej fary. Wkrótce Józef Potocki wznosił Trynitarzom **budynek klasztorny** ukończony zapewne w 1733 r.

Drewniany kościół służył Trynitarzom do 1767 r., kiedy to wdowa po dobroczyńcy krotoszyńskich Trynitarzy (zmarłym w 1752 r.), Ludwika z Mniszchów Potocka wybudowała w latach 1767-74 nowy murowany kościół (w stanie surowym był już w 1762 r.).

Wkładkę założył: *E. Andrzejewska, D. Rutkowska, 1998 r.*
(imię, nazwisko, data)

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

58.

61.

62.

63.

1. Miejscowość.	KROTOSZYN	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	LOCO	zespół potrynitarski	
3. Województwo	KALISKIE	kościół p.w. śś. Piotra i Pawła	c.d. historii i fotografie

Konsekrował go w 1775 r. bp Ignacy Kozierowski, prałat gnieźnieński (napis na tablicy fundacyjnej wmurowanej w ścianę prezbiterium).

Za projektanta kościoła uznany jest **Karol Marcin Frantz** (zm. 1755 w Rydzynie), budowniczy kościołów w Rydzynie, Lesznie, elewacji w Paradyżu, wnętrza świątyni w Zyczu. Projekt krotoszyńskiego kościoła zdaniem W. Dalbora powstał przed 1762 r. i w tymże roku został zatwierdzony przez władze kościelne. Wzmiankowany jest również murarz **Maciej Langer**, czynny w Krotoszynie zapewne przy budowie ewidencjonowanego kościoła

Kościół i klasztor pozostawały w rękach OO. Trynitarzy ok. 100 lat. Utrzymywali oni tu 10 do 12 zakonników. W 1819 r. Prusacy dokonali kasaty Zakonu Trynitarzy. Wg. przekazu ostatni Trynitarz z Krotoszyna dokonał zapisu na rzecz kościoła w Kępnie z zastrzeżeniem, iż ma on być wzorowany na kościele Krotoszyńskim. Projektant kępińskiego kościoła Roger Sławski uszanował tę wolę.

Kościół po kasacie zakonu służył jako filialny, po 1929 jako parafialny.

Kościół OO. Trynitarzy w Krotoszynie wraz z kościołami par. w Rydzynie i Zbąszyniu tworzą oryginalną i odrębną grupę o wspólnych cechach formalnych wywodzących się od austriacko-czeskiego baroku, połączonych z komponentami śląskimi i wielkopolskimi.

Kościół o dojrzałych formach barokowych proj. K.M. Frantza.

Wkładkę założył: **E. Andrzejewska, D. Rutkowska, 1998 r.**
(imię, nazwisko, data)

Archiwum WKZ w Kaliszu

Miejsce przechowywania negatywów:

64.

65.